

HERMANN BROCH

BÜYÜLENME

ALMANCA ASLINDAN ÇEVİREN: SÜHEYLA KAYA

İÇİNDEKİLER

Büyülenme

Önsöz	9
Bölüm I-XIV	13
Sonsöz	403

Hermann Broch'un Yorumları

Demeter ya da Büyülenme	407
Büyülenme (Roman)	418
Büyülenme	422

Yayıncının Notları

Metinsel Eleştiri ve Bibliyografik Notlar	423
Oluşum Kronolojisi	427
İkincil Literatüre İlişkin Seçilmiş Bibliyografya	433
Editörün Notu	436

HERMANN BROCH | BÜYÜLENME

ÖNSÖZ

Dışarıda çam ormanı karla kaplı, bahçem de öyle. Kar, Kuppron kayalıklarındaki çatlaklara dolmuş; pencereden dışarı bakınca bahçe ve ormanı görüyorum. Evim yamaçta bulunmasına rağmen, Kupronn kayalıklarını görmem olanaksız; orman tarafından tamamen perdelenmiş çünkü. Arka tarafın pencerelerinden de görünmüyor ama varlığı her an hissediliyor. Deniz kıyısında yaşayanların aklından, denizin dahil olmadığı tek bir düşünce geçmez, yüksek dağların eteğine yerleşenler için de durum aynıdır: Beyninde yer eden her şey, her ses, her renk, her kuş sesi, her güneş ışığı, kıvrımlarını güneş ışığının tutuşturduğu, binbir renkle boyanan, kayalıklarına seslerin çarptığı hareketsiz dağın büyük sessiz kütesinin yankısından başka bir şey değildir; öyleyse, ruhunun derinliklerinde hep yeniden kuş sesi, renk, güneş ışığı ve gece olan insanın da, o muazzam sessizliğin sonsuz yankısı olması gerekmez mi? Sessizliğin çaldığı, tınlayan ve yankılanan bir enstrüman olması gerekmez mi?

Yaşlanmakta olan eski bir köy doktoru olarak buradayım ve sanki yaşadıklarımı yazarsam, içinden, ömrümüzün, bazen su yüzüne çıkıp yeniden dibe batarak, bazen tamamen ortadan yok olarak, bazen zaman tarafından emilerek, bazen de hiçlik-

te kaybolarak geçip gittiği bilgiyi ve unutmayı ele geirebilecekmişim gibi, başıma gelen bir olayı kaleme almak istiyorum. Yıllar önce kendimi adadığım bilimsel çalışmayı bırakmama neden olan; beni, her türlü unutmadan daha güçlü olması gereken başka bir bilgi uğruna mtevezalı bir taşra muayenehanesine iten neden bu değil miydi? Yıllar yılı, benim olmaktan çok insanlığa ait olan bir bilginin sonsuz inşasına katkıda bulunanlardan biri olma şansı bahşedilmiş, çalışanların oluşturduğu zincirin alçakgönüllü bir halkası olan ben, aynı onlar gibi, bu yapıya, birbiri ardına kk taşlar taşıyan, her zaman sadece bir sonraki sonucu gören, buna rağmen, aynı onlar gibi, yapının sonsuzluğunu sezen, bu sonsuz hedefin mutlu ettiği ve aydınlattığı ben, sanki yapımına katıldığım Babil Kulesi'ymiş gibi bilgiyi terk ettim, böylece bu sonsuzluğa, sadece bana değil bütün insanlığa ait olan bu sonsuzluğa, dn silen ve sadece yarını kabul eden bu sonsuzluğa yüzümü çevirdim ve kendimi, artık bilime değil, mtevezalı işime çekilerek, hayata ve birlikte yaşamaya, hatta ufak tefek yardımlara verdim, yarınlar benim için giderek kısaltıldığından, böyle yaparak sanki dönümü kurtabilecekmişim gibi. Dolaysız olanın düzensizliğine mi girmek istiyordum? Yoksa istediğim sadece kavrayışın sistematığından mi kaçmaktı? Uzun yıllar önceydi, üzerinden çok yıllar geçti, artık kente ve kent hayatına aniden duymaya başladığım tiksinti, tramvayların geliş gidişlerindeki dakiklikten, birçok şeyin kurallara bağlı olmasından, sözcükleri gereksiz kılan, laboratuvar da ve klinikte çalışmayı dilsizleştiren, hastaların hastaneye yatırılışını dilsizleştiren, neredeyse tüm sağlık bakımını –buna bakım denebilirse tabii– ve hastalıkla mücadele mekanizmasını dilsizleştiren, benim anlaşmak için kullandığım, bizim anlaşmak için kullandığımız dili dilsizleştiren, geçmişte olduğu gibi şu anda da olup biten her şeyin hedefini –ancak artık o hedefe ulaşma gayretim yok– içinde taşıyan sonsuzluk kadar dilsizleştiren bu yasallıktan duyduğum tiksinti, artık uzak bir anıdan

ibaret. Kent düzenine duyduğum bu tiksinti, içinde hayatın çeşitliliğini yitirme korkusunu barındırıyordu belki de çünkü insan ne kadar çok yönlü olursa olsun, eğer bir yola girdiyse ve bu yolu, kendisi için kesin olarak belirlemişse, bu çeşitlilikten artık yararlanamaz; girdiği yolda kalır ve onu hiçbir şey bu yoldan koparamaz. Çoktan geçip giden bir rüya gibi çok gerilerde kalmış olsa da, ille de böyle olmuştur gibi bir iddiada bulunmayı göze alamam da ve olaylar bu biçimde gelişmiş olsa bile, karşılığında ben ne verdim? Kendisinden kaçtığım kent, şu an çalıştığım köy gibi, o düzenin içinde değil mi? Köyün de, kentin de düzeni, büyük insanlığın bir parçası değil mi? Aradığım yalnızlık mıydı? Ormanlarda tek başıma yürüyorum, dağlarda tek başıma dolaşıyorum, ama tarlaların sınırları, ahır ve çiftliklerdeki varlık, içimin derinliklerindeki eski maden ocağının galerilerini bilmek, insanın, hayvanlar ve bitkiler arasındaki bütün bu faaliyet ve mevcudiyeti, hayvan ve bitkilerin bana verdiklerinden daha büyük bir rahatlama sağlıyor, evet, ormanda bir el ateş edilmesi, kendi içine kapalı ve hedefsiz olsa da, kendimi yeniden insani düzenin ve varlığın halkası olarak hissetmeme yol açıyor. Kentte yaşadığım dönemde, düzeni artık düzen olarak değil, insanın kendi kendine verdiği sıkıntı, can sıkıcı bir cehalet olarak hissederken, burada tam bir duygudaşlık içindeyim? Ben, bildiklerimi daha güçlü olması gereken bir bilgiyi aramak için bıraktım, insanlara bahşedilen süreyi ayaklarıyla bir oraya bir buraya hareket ettirebilecek, insanın dünyadaki bu kısa süreli varoluşunu keyifli denebilecek bir beklemele doldurmak için, gözlerini orada burada dinlendirebilecek kadar güçlü bir bilgiyi, unutmaktan kurtarılmış, dün ve yarınla doldurulmuş, olmuş ve olacak olanın anlamıyla doldurulmuş bilgiyi bulmak uğruna bıraktım bildiklerimi: Benim umudum buydu. Bu umut gerçekleşti mi? Elbette unutmada da hiçbir şey kaybolup gitmiyor, bir zamanlar var olmuş her şey, aynı eskiden olduğu gibi bugün de içimde mevcut; limana ne kadar yaklaşırsak gemimiz

o kadar ağırlaşıyor, bu, gemiden çok yük, hareket hâlinde değil, akşamın dingin aynasında hareketsiz, öylece akıp gidiyor, aşırı yüklü olmasına rağmen ağırlıksız, hiç kimse batıp batmayacağını veya bulutların içinde buharlaşıp buharlaşmayacağını söyleyemez, fakat biz yükü bilmiyoruz, limanı bilmiyoruz, geçip gittiğimiz suların dibine ulaşmak olanaksız, üzerimizde kubbeleşen gökyüzünün sırrına ermek olanaksız, büyüyerek bizden uzaklaşan bilgimizin anlaşılması olanaksız. Buraya kaçmamın üzerinden yıllar geçti; bu son süreden yararlanma sabırsızlığıyla dolu, bilimsel yaşamın sabırlı araştırma çalışmasının adım adım ulaştığı bilme hâlinde kaçtım, kendi yaşamıma geri verilmiştim, mutsuzdum, ama bilgimin arttığını hissettiğim için yine de mutluluk duyuyordum, geçmişin ve geleceğin iç içe geçtiği, fakat yine de anlaşılmasız olanı sezme gibi bir şeydi, kazanmak ve kaybetmek aynı zamanda. Ve ben şimdi, unutulmuş olanda unutulmaz olanı yazmak, görünür olanda görünmeyeni kaydetmek istediğim için, genç insanların umudu ve yaşlanmış olanların bütün umutsuzluğuyla, olup bitenin ve halen olmakta olanın anlamını geç olmadan yakalamak istiyorum.

Dışarıda kar yağdığı ve henüz öğleden sonra olmasına rağmen hava karardığı için kaleme alıyorum bunu. Aslında sadece yazmak istiyorum, sanki yazsam buranın her zaman karla kaplı olmadığını, bu yıl içinde bir sürü olayın meydana geldiğini, çiçek ve meyveyi, ormanın reçine kokusunu, uzaklardan gelip yine uzaklara giden Kuppron'un sarp kayalıkları üzerine damlayan ve çağıldayan suyu, yanan ve yeniden sönen ışığı, günü ve yeniden gelen geceyi unutacakmışım gibi. Çünkü kalbim çarparken oldu bütün bunlar, oluşan rüzgâr, güneş ve bulutlar, kalbimden ve ellerimden akıp gittiler.

I

Belki de anlatmaya çocukluğumdan başlamam daha doğru olacak, belki de çocukluğumun kısa bir bölümünü, örneğin o zamanlar belediyenin kullandığı büyük binanın en üst katında durup merdiven boşluğundan seslerin yankılandığı o soğuk boşluğa merakla baktığımı yazarak kayda geçirmem yeterli olacak. Çünkü bunu da asla unutmak istemiyorum. Belki de gökyüzünün ve dağların alçaktan süzülüp geçişlerinde, içimizden, hem böylesine hafif hem de böylesine ağır akıp giden karanlık ve aydınlıklarda, canlı kalabilmesi için, dünün tek bir ânını kaleme almak, o ânı kaydetmek yeterli olacaktır. Ama ben, artık aylar öncesinde, evet, neredeyse bir yıl öncesinde kalmış, arkada bıraktığımız dün kadar uzak, çocukluğumuz kadar yakın o mart gününü anımsamak istiyorum çünkü belleğimiz tam da böyle bir şeydir: Şunun ya da bunun altını çizer ve böylece yaşam ve ölümle aynı anda karşılaşır, aslında belki de hiç önemli olmayan tek bir ânı kaydeder, fakat bellek, o âna, olmuş olanın anlam ve süresini bahşettiği ve insan varlığının sebebini doğaya, ölüm ve yaşamın ötesine, değiştirilemez olana bağladığı için, o mart gününü anımsamak istiyorum; diğer günlerden pek farklı olmamasına rağmen, yine de kendine ait bir anlamlılıkla dolu olan o günü.

Güneşin parıldadığı ve kış mevsiminin dünyanın karanlık köşelerine itildiği bir gündü: Buz tabakaları, toprak yolun bazı kısımlarında hâlâ göze çarpan yarık ve tekerlek izlerini düzleştirmiş olmasına rağmen, vadideki tarlalar yeşilden haberdar, çoktan toprak rengine kavuşmuş, karların arasındaki çayırılık bölgelerde göze çarpan yeşil yamalar çoktan kendilerini göstermiş, yenilenen otların içinden papatyalar boy vermişti; dünya uyanmakta olan büyük bir papatyaya benziyordu ve güneşin dingin mavisinde küçük beyaz bulut parçaları, kimsenin dikkatini çekmeden hareket etmekteydi.

Birkaç hastayla işimi bitirmiş ve Aşağı Köy'deki muayenehaneme gitmek için yola çıkmıştım. Haftada iki kez ve pazar günleri saat on iki ile iki arasında, Sabest'in birahanesinde muayenehane olarak düzenlediğim bir odada hastaları kabul ediyorum. Kışın, Aşağı Kupronn'dan Yukarı Kupronn'a çıkan ve oradan Kuppron Geçidi'ne dönen toprak yolu kullanırım, hatta kar varsa çoğu kez kayakla inerim, yaz aylarında ise orman yolundan gidip gelirim. Dönüş yolu elbette daha az keyifli; ne de olsa yukarı çıkmak neredeyse bir saat sürüyor, fakat köy doktoruysanız böyle şeylere aldırış etmemelisiniz, elli yaşını aşmış olsanız bile yürüyebilmeniz gerekir. Araba ya da otomobile rastladığım da olur, beni hemen alırlar; buranın âdeti böyledir, bence bu çok da yerinde bir harekettir.

Aşağı Kuppron'a vardığımda öğlen olmuştu, mavi bir şarkıydı her yer; kilisenin saati vurmaya başlamış, bunun üzerine kilise çanını çalmakla görevli iki çocuk, gökyüzünün şarkısına, öğlen çanının şarkısını da eklemişti. Yabancıyla köyün anayolunda karşılaşmıştım.

Eğri ve sivri burnuyla, çoktandır jilet yüzü görmemiş sakalla kaplı çenesinin arasında, dudakların birleştiği noktadan aşağıya sarkan Galler bıyığı, adamı muhtemelen olduğundan daha yaşlı gösteriyordu; tahminimce otuz yaşında ya da biraz üzerindeydi. Onun dikkatini çekmemiştim, fakat önümden geçip

giderken bana bakışmışız gibi geldi; sanki donuk bir dalgınlıkla, fakat cüretkar bakıyordu. Büyük olasılıkla yürüyüşü nedeniyle bu yargıya varmışım çünkü son derece yorgun görünmesine, ayakkabıları çok berbat olmasına rağmen salınarak ama aynı zamanda sert adımlarla yürüyordu, ben de salınarak ve sert ayak sürtme denebilecek bu yürüyüşe keskin ve uzaklara yönelmiş bir bakışın eşlik etmesi gerektiğini düşünmüştüm. Yürüyüşünü köylülerinkine değil de daha çok maceracı bir gezginin yürüyüşüne benzettiğim adam hakkındaki bu izlenimimi arkasından bıraktığı boğucu tutuculuk pekiştiriyordu. Belki bu izlenim, adamın üzerindeki koyu renk kıyafetle, belki de sırtından hırpani bir tarzda sallanan ve neredeyse boş görünen sırt çantasıyla ilgiliydi. Galli bir küçük burjuva.

Birahaneye gelince yola bir kez daha baktım. Adam kilisenin sokağında gözden kaybolmuştu.

Birahanenin önünde beyaz toza bulanmış, çimento torbalarıyla yüklü üstü açık bir kamyonet duruyordu; yeni gelmiş olmalıydı, radyatör üzerinde dünyevi havanın hafif dalgalanması ve yazın müjdecisi olan küçük sıcak su bulutçuğu titreşmekteydi.

Binanın girişinin iki yanında yemek salonunun ve Sabest tarafından işletilen küçük dükkanın kapıları bulunuyor, ancak hem birahaneye hem de dükkâna dış kapıdan da girilebiliyor. Birahaneye birkaç basamakla çıkılıyor, dükkân ise yol ile aynı seviyede. Gölgesinin beni şu an içine aldığı, âdeta bir oda gibi gereksiz biçimde boyanmış bina girişi, saman yüklü bir arabanın içinden geçebileceği kadar yüksek ve geniş. Bira fabrikasına verilmek üzere istiflenmiş boş bira fiçilerinin yaydığı koku her zaman hissediliyor. Benim doktor tabelam da burada asılı. Tütüne ihtiyacım olduğu için dükkâna uğramışım ama kimse yoktu; bitişikte, avluya doğru çıkıntı oluşturmuş, yeni yapılmış alçak çatılı kasapta da kimseyi bulamadım. Gri ve mavi fayanslar yıkanmış, üzerine beyaz kum serpilmişti, uçlarında çengelleyen olan çelik askılar parlayana kadar temizlenmişti; çengellerin

ucunda et yoktu, duvarlarda sadece bir miktar kurutulmuş su-cuk asılı duruyordu. Delik deşik, pürtüklü et tahtası tertemiz yıkanmasına rağmen, tahtanın içine işleyen ve kararmasına neden olan kan lekeleri çıkmamıştı. Burası, hava ne kadar temiz ve serin koksa da, yeni açılmış büyük bir yara gibiydi. Lokantaya geçtim. Şoförle yanındaki iki kişi, köşedeki uzun masada oturmuş biralarını yudumluyorlardı. Salonda başka kimse yoktu, ne diğer uzun masada ne de pencere kenarındaki köyün ileri gelenlerine ayrılmış, üzerine mavi kareli bir örtünün serildiği, beyaz çakmaktaşının yanı sıra büyük kürdanların durduğu yuvarlak masada.

Tam da o sırada “Çenesi öyle düşük ki,” dedi şoför. Şoför olduğunu tahmin etmişim; çünkü içlerinden en şişmanı oydu ve diğer ikisinden daha hâli vakti yerinde görünüyordu. Rahatına düşkün olanların, yaşamın diğer şeylerinde olduğu gibi, sözcük ve düşünceleri de sonuna kadar kullanma alışkanlıkları olduğundan, bir an düşündükten sonra tekrar etti: “Çenesi öyle düşük ki.”

“Evet, gerçekten de öyle,” dedim içeriye girerken, oradakileri eğlendirmek için. Fakat bu amaçla söylemiş olmama rağmen, aklımda yabancı vardı, evet, hatta şoförün onu kastettiğinden neredeyse emindim.

Sabest’in, tezgâhın arkasında duran on sekiz yaşındaki oğlu Peter Sabest de gülmüştü. Yüzüne yetişkin ifadesi takınan çocuk, sigara sarmakla meşguldu. “Size nasıl hizmet edebilirim, Doktor Bey?”

Dükkânda kimse olmadığı için alamadığım tütünü istedim, tezgâhın arkasındaki cam dolaptan bir paket uzattı.

“Bugün buranın tek hâkimi sensin, Peter.”

“Çok uzun sürmeyecek,” dedi üzülererek, “sadece pazara kadar gittiler.”

Şoförler, daha doğrusu şoför ve iki yardımcısı, Peter bana “Doktor” diye hitap edince dikkat kesilmişlerdi, belli ki güven

duygusu uyandırmıştım, şakayı sürdürmek istedikleri için, daha yaşlı olanı, “Meteliksizin teki, ama büyük laflar ediyor,” dedi.

“Konuşmak için ağzın boş olması gerek,” diye sürdürdü konuşmasını daha genç olan. Yuvarlak yüzlü, düğme burunlu; Çek olduğu düşünülebilirdi, sanki yeni evli bir Çek çünkü yirmi beş yaşında ya vardı ya yoktu ve parmağında bir yüzük taşıyordu.

“Ama,” dedim, “bu dediğin kadınlar için pek doğru olmasa gerek, onlar ağızları doluyken de konuşurlar... öyle değil mi, taze evli?”

Yine korkunç bir kahkaha koptu, fakat sarışınlığını ve beyaz tenini annesinden almış olan Peter’in yüzü, her zaman olduğu gibi şimdi de kızarmıştı. Birkaç yıl içinde çocuğun teni bir yağ tabakasının üzerine gerilmiş beyazımsı bir deri hâline gelecek ve artık kızarmayacak. Pipomu doldurdum, yaktım ve şoförlerin yanına oturdum.

“Neler söyledi?” diye sordu Peter.

Şoförün yanındaki iki kişiden yaşlı olanı, dışarıdaki güneş mevsimlerden yazmış gibi parladığı için ceketini çıkarmıştı, elini gömleğinin içine sokup göğsünü kaşdı: “Evet, neler söylemişti?”

Şoför, bilmem anlamına gelebilecek sıkıntılı bir hareket yaptı: “İnsan direksiyon başındayken, bütün dikkati yolda oluyor.”

“Kahretsin, adamın neler anlattığını bilmiyorsanız, belki de hiç konuşmamıştır,” dedim.

“Ben arkada çuvalların üzerine oturmuştum,” diye mazeret bildirdi genç olanı.

“Saçma sapan şeyler konuştu,” dedi şoför.

“Sanırım, çingeneydi,” diye lafa girdi yaşlı olanı göğsünü kaşımaya devam ederek. Pire, adamın sırtına doğru hareket etmiş olmalıydı.

“Galli,” dedim.

“Yaa,” dedi şoför küçümseyen bir tavırla çünkü Galli sözcüğü ona hiçbir şey ifade etmemişti.

“Onu almanız iyi olmuş,” diye sürdürdüm konuşmayı, “herif çok yorgundu.”

Kim hakkında konuştuklarını bildiğim için yüzüme şaşkınlıkla bakıyorlardı. Biraz da canları sıkılmıştı sanırım. Artık eğlenmedikleri belliydi.

“Aslında kimseyi almam,” diye homurdandı şoför, “zaten yoldan birilerini almak yasak.” Deri kasketini arkaya attı. Seyrek saçları alınına yapışmıştı.

Bu arada, Sabest’in Leonberger cinsi büyük köpeği, arka odadan çıkıp sandalye ve masa kenarlarına sürtünerek yavaşça yanımıza gelmişti. Benim de bir köpeğim olduğu için bana saygı duyuyordu; başını dizime koydu, ağzı hafif salyalıydı, kanlanmış gözlerinde bağlılığı ifade eden dostça bir hüznün okunuyor ve âdeta şöyle diyordu: “İşte yine buradasın dostum, yine biraz doktor, biraz köpeğin Trapp, biraz da şu an konuşmak istemediğim, hayatın başka şeylerinin kokusu var üzerinde.”

“Evet,” diye yanıtladım onu, “evet, Pluto, Trapp’ın çok selamı var.”

“Öyle olsun,” dedi Pluto’nun gözleri.

“Dışarı çık, Pluto, dışarıda güneşi yaz gibi kokan bir mart günü var.”

“Evet, biliyorum,” dedi, “bugün dışarıda uzanıp yattım ve çok hoşuma gitti.”

Birahane, pencereler kapalı olduğundan biraz havasız da olsa serindi. Mutfağın, bira ve şarabın, ter ve yarı pişmiş etin ekşimtırak kokusunda, Avrupa’nın dünyayı fethettiği, artık sadece birahanelerde tutucuların ve evcil hayvanlarınkine benzer bir hayat sürdürmeye çalışan, ama hâlâ aniden ortaya çıkmaya ve savaş alanlarının üzerine yayılmaya hazır şövalye ve mızraklı yaya asker kokusu burada da vardı ve şoförle yardımcıları bu kokunun tadını alıyorlardı.

Daha yaşlı olan, pireyi aramaktan vazgeçmişti; elini gömleğinden çıkarıp üzüntüyle kaba ve boş parmaklarına baktı.

Şoförün dili birden çözülmüştü: “Bu kadar saçma bir şey hiç duydunuz mu, Doktor Bey? Dünyanın daha iyi olabilmesi için bizim nefsimize hâkim olmamız gerekiyormuş.”

“Öyle mi? Böyle saçmalıklar mı anlattı size?”

“Evet,” şoför birasını yudumladı, “domuza bak.”

“Ama onu onayladın,” diye bir iddiada bulundu bu kez, şoförün yanındaki iki adamdan yaşlı olanı.

“Ben mi? Onunla hiç ilgilenmedim, gözüm sürekli yoldaydı... Eğer evet diyen biri varsa o da sensin.”

“Neden evet demeyeyim? Kadınlar zaten hiç umurumda değil benim... dünya daha iyi olsa da, olmasa da.”

Okul çocuklarını andırır bir tavırla konuşmaya katılan Peter, “Papaz olmalı,” dedi.

“Papaz olsa ne olacak,” dedi yeni evli adam, “bunlar, bir kıza yaklaştıklarında başka türlü konuşmaya başlarlar.”

Bira fiçilerinin pirinç muslukları, dışarıdaki mart öğleni gibi parlıyor, evlerin, güneşin aydınlattığı ön cephelerinde koyu parlak pencereler, güneşli gökyüzünün dalgalarını taklit etmeye çalışıyorlardı, camdan bir sivrisinek sürüsü gibi, ışığın dünyayı döllemek için yere indiği zamandı bu.

“Bu gevezelikleri duymak istemiyorum,” diye devam etti genç adam neşeyle, “bunların hepsi saçmalık.”

“Genç karınız da bunları duymak istemez,” dedim.

“Hayır, istemiyor.” Bir mucizenin sırrına ermiş ve orada tutulu kalmak isteyen bir adamın mutlu yüz ifadesiyle güldü.

“Eh,” dedim, “belki de adam fikrinizi değiştirebilir. Bu kez onun yanına oturun.”

“Hayır,” dedi şoför. Cesur görünmesine ve deri kasketiyle lokomotif sürücüsüne benzemesine rağmen, sesi bir parça ürkekleşmişti, “hayır, bırakın çuvallarının üzerinde otursun çünkü o herifi artık almayacağız, onun saçmalıklarına karnımız tok... Dağ yolu çok berbat, üst üste bir sürü viraj var ve bu ağır taşıtla hava iyice kararmadan o tarafa geçebilirsem sevineceğim.”

Adamlar veda edip birahaneden ayrıldılar. Pencereden onları izledim. Caddenin sağını ve solunu kararsız bakışlarla süzdükten sonra yerlerine geçtiler. Şoför, iki kez marşa bastı, küçük bir sarsıntı oldu ve direksiyonu çevirdikten sonra araç hareket etti. Çuvalların üzerinde oturan adam, pencereden baktığımı fark ederek el salladı.

Başımı yeniden birahaneye çevirirken Peter'e, "yukarıda hastalar var mı?" diye sordum.

Hayır, daha kimse gelmemişti, kendisiyle konuşmayı sürdürebileceğimi düşünen Peter, bunu, sadece canı sıkıldığı için değil, benimle ilişkisi iyi olduğu için de istiyordu, bir de hakkında konuştuğumuz serserinin kim olduğunu merak ettiği için.

Ama benim ona bilgi vermem olanaksızdı. Şoför, belki de adamı yine arabasına almıştı ve Yukarı Köy'e doğru yavaşça yol aldığında yokuş nedeniyle vites kolunu durmaksızın hareket ettirirken, onu yanına oturtmuştu. Ama belki de çoktan unutulmuşlardı adamı, vites değiştirirken meydana gelen her sarsıntıda kafalarından bir parça daha silkelenirken çoktan uyuklamaya başlamışlardı. En azından ben, unutmak istiyordum. Arka odadan avluya geçip yapıya sonradan eklenen merdivenden üst kata, Sabest'in eviyle misafir odalarının, muayenehanemle bekleme odasının yer aldığı koridora yöneldim.

Güneş parlamaya devam ediyordu. Dayandığım kaba demir tırabzan, bütün sıcaklığıyla ellerimin içinde akıyordu ve ilkbahar öncesinin şarkısı, kendi gücüne şaşırarak neredeyse susmuştu. Avlunun ortasında bütün görkemi ve şaşırtıcılığıyla duran kestane ağacı, evin ve ahır duvarlarının koruması olmasaydı, bu yükseklikteki dağlık arazide kesinlikle gelişemezdi. Ağacın yapraklanmamış dalları çarpık gölgeler oluşturuyor ve yaprakların yeşili, henüz dalların içinde uyuyordu.

Böylece keyifle güneşlenip ışığın giderek hafifleyen mırıltısını dinlerken evin girişinde bir arabanın tekerlek seslerini duydum, meyhaneci ve karısı gelmişlerdi. Ama yalnız değillerdi,

tek atlı kasap arabasının arkasında ayakları bağlı bir buzağı yatıyordu, başı yana dönük, ne kadar nadir bulunduğu farkına varmaksızın, gözlerini kestane ağacının tepesine dikmişti.

Araba durdu. Sabest'in atlayıp inmesine yardımcı olduğu karısı, aldığı şeyleri toplarlarken, o, arabayı koydukları yerden gelerek işçisinin yardımıyla buzağıyı aşağı indirip ayaklarındaki bağlardan kurtarmış, sallanarak duran hayvanı arabanın tekerleğine gevşek biçimde bağlamıştı. Sonra atın koşumunu çözdüler.

Theodor Sabest, meyhaneci ve kasap denince akla gelen tiplerden değil, onun yağ bağlaması olanaksız; görüntüsüyle daha çok dükkâna yakışıyor. Ama bu sadece ilk izlenim. Zira kısa süre sonra aslında onun zayıf kasap tipinde biri olduğu anlaşılıyor, hatta zayıf cellat tipinde bile denebilir. Birahänenin olmazsa olmazı olan rahat bir ortam hazırlama konusunda zorlanan bu vahşi ve ihtiraslı adam, şimdi karısı olan sarışın kızı kendisiyle evlenmeye razı etmek için çok uğraşmış olmalı. Sarışın ama hiç de yumuşak denilemeyecek bu kadın, gerçek bir lokantacı olmuştu; çalışkandı, fakat açık olmasına rağmen sinsi de denebilecek bir şehvet içinde mutfakla alkol arasında özgün bir yer edinmişti kendisine. Ona baktığınızda, başka çocuğu olmadığına üzülürdünüz, fakat cellatlar evlerinde anne değil, sevgili isterler. Bu adam, insanların, mutlulukları ve mutsuzlukları için bir araya getirildikleri balta girmemiş ormanı koruyor, ormanda yer açanlarla, nemli karanlıktan dışarıya çıkmak isteyenlerle alay ediyor çünkü geniş girişli evler inşa etseler de, hatta otomobil kullansalar da, hiçbir zaman ormanın kıyısından öteye geçemediklerini, insanlığın başlangıcının ve sonunun, derin uykunun ve unutmanın karanlığında yattığını, her hareketin, her konuşmanın, yapılan ve yapılmayan her şeyin, o kadim çalılığın karanlığına götürebileceğini ve donuk alevin aniden parlayıp bizi yiyip bitirmeye hazır olduğunu biliyor. Bu konu üzerine fazla düşünmediğini kolayca varsayabileceğimiz Theodor Sabest'in

evliliğiyle ilgili, elbette doktor sıfatıyla, bazı şeyler bildiğim için, ruh hâlini gereğinden fazla öne çıkarmış da olabilirim. Kendisine sorulduğunda, sanırım sadece mali nedenlerle tek çocukla yetindiklerini açıklayacaktır.

Pluto da dışarı gelip buzağıyı sevecenlikle koklamaya, hatta ağır patileriyle onu oyuna çağırmaya başladığında, hayvan huzursuzlanarak bağlı olduğu ipi çekiştirip gergin bacaklarıyla öne sığıyordu. Kısa süre sonra ölüme götürülecek olan bir canlıya bu hareketlerin hiç yakışmadığı söylenebilirdi. Ben de muayenehaneme döndüm.

Anlatmak istediğim ilk gün böyleydi işte.